

De voetafdruk van uw veiligheidsschoeisel

Groene schoenen?

Korter douchen, minder vlees, vaker op de fiets. Het draagt allemaal bij aan een beter milieu. Maar hoe zit het met uw veiligheidsschoenen? Die laten soms een grotere voetafdruk na dan u wellicht zou willen. Goed nieuws: daar is wat aan te doen.

tekst Peter Passenier

Wat zit er eigenlijk in een gemiddelde veiligheidsschoen? Ja natuurlijk, we zien een zool, een schacht (het bovenwerk van de schoen) en een paar veters. Maar dat is het simpele antwoord. Want al die verschillende onderdelen bestaan weer uit een veelheid aan materialen. Welke zijn dat precies?

Die vraag is niet gemakkelijk te beantwoorden – ook niet door de schoenenproducenten zelf. Geen wonder, zegt Iris van Wanrooij, programmamanager Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen bij EMMA Safety Footwear. “In een schoen zitten al zo'n 35 componenten: stukken leer, stalen platen, voer-

gen, stiknaden – noem maar op. En al die onderdelen worden aangeleverd door leveranciers, die op hun beurt ook weer van leveranciers gebruikmaken. Het is heel lastig om bij te houden wat er allemaal in zit, en in welke verhoudingen.”

Hergebruik

Voor de gemiddelde fabrikant vormt dat geen probleem. Dat wordt het pas als die fabrikant meer aandacht schenkt aan het milieu. Want dan wil hij dat een schoen na afloop van zijn levenscyclus wordt hergebruikt. Bijvoorbeeld tot isolatiemateriaal, armleuningen of tuinmeubilair. En dat kan alleen maar als de

afvalverwerker precies weet met welke materialen hij te maken krijgt. Het wordt nog lastiger. Want niet alleen moet de producent op de hoogte zijn van de precieze materialen, hij moet ook weten hoe die zijn geproduceerd. “Een leerproducent had een creatieve oplossing voor een tweede leven voor het leer”, zegt Van Wanrooij. “Dat wordt verwerkt tot mestkorrels en verdwijnt dus in de grond. Maar ... voor je dat in praktijk brengt, moet je wel weten hoe dat leer is gelooid. Is dat gebeurd met chemicaliën? Dan zul je die stoffen eerst moeten analyseren, om er zeker van te zijn dat ze veilig zijn als voedingsstof voor de bodem.”

Analyse

Wie een circulaire veiligheidsschoen wil produceren, benadert daarom eerst de eigen leveranciers en eventueel een laboratorium. “Niet met de vraag: ‘zien jullie in deze schoen microfiber?’ benadrukt Van Wanrooij. Maar: ‘uit welke materialen is deze schoen samengesteld?’ Het wordt nog ingewikkelder. Je wilt namelijk geen antwoord als: ‘we zien polyamide en PU’. Je wilt precies

In één schoen zitten al zo'n 35 componenten: leer, stalen platen, voeringen, stiknaden – noem maar op

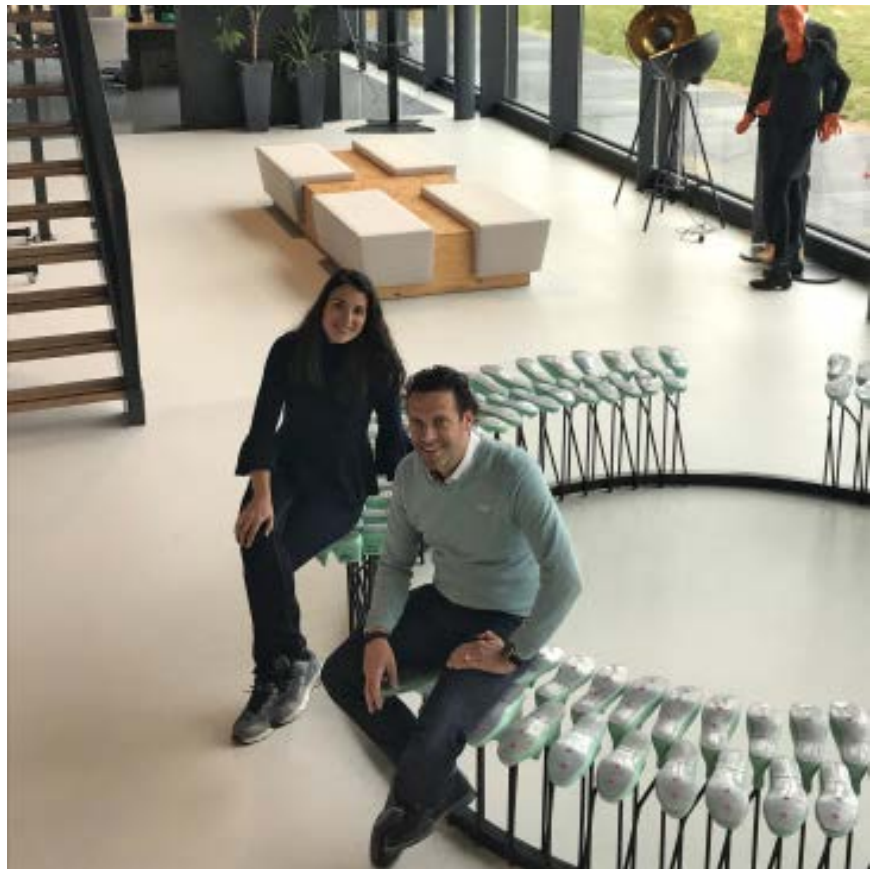
weten hoe de hoeveelheden polyamide en PU zich tot elkaar verhouden.” Dan volgt de tweede stap: de selectie van de leveranciers. “Ook die moet je analyseren”, zegt Roel Cremers, projectmanager bij EMMA Safety Footwear. “Wat voor bedrijven zijn het? Hoe circulair willen ze werken – of hoe circulair werken ze al? Let wel, producenten lopen daar niet altijd mee te koop. Zo heeft onze leverancier in Brazilië zijn proces zo ingericht dat de huiden binnen 24 uur worden verwerkt. Daardoor is geen zout nodig om de houdbaarheid te verlengen. Maar die info vind je niet terug op hun website of in hun brochure. Je komt er alleen maar achter door het gesprek met ze aan te gaan en te vragen hoe sommige zaken zijn georganiseerd.

Vervangen

De volgende stap: spoor de materialen op die belastend zijn voor het milieu en ga die zo snel mogelijk vervangen. Het klinkt logisch, maar volgens Cremers is het lastiger dan het lijkt. “Oké, een simpele is pvc. Dat wordt verwerkt in veel logo's en dat kun je gemakkelijk vervangen door PU. Lastiger ligt het met een ander materiaal: leer. Ja, dat is te vervangen door microfiber, maar dat kent wat voor- en nadelen.”

Om met die voordelen te beginnen: microfiber kan worden geproduceerd zonder koeien en schadelijke chemicaliën. Beter voor die koeien, beter voor het milieu en ook nog eens beter voor de gebruikers. “Kijk maar naar de bouw”, zegt Cremers. “Als je werkt met cement, zullen leren schoenen snel uitdrogen. Microfiber heeft dat nadeel niet. Aan de andere kant is microfiber in vergelijking met leer iets minder scheurbestendig, maar dat is irrelevant. Want ook met microfiber is het mogelijk veiligheidsschoenen te produceren die voldoen aan alle veiligheidsnormen.”

De eigenlijke angel zit in een andere vraag: is microfiber werkelijk zo veel milieuvriendelijker? “Om daar antwoord op te geven, moet je kijken naar de hele voetafdruk”, zegt Van Wanrooij. “En dan weeg je ook mee dat componenten van dat microfiber worden geproduceerd in China. Die worden vervolgens vervoerd naar een ander deel van de wereld voor de productie van de schachten. En van daaruit gaan ze uiteindelijk naar Nederland.” Bovendien moet je volgens haar bedenken dat leer een bijproduct is van de

Iris van Wanrooij, programmamanager Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen bij EMMA Safety Footwear, en Roel Cremers, projectmanager bij EMMA Safety Footwear.

vleesindustrie. “Ter illustratie: voor de productie van EMMA's schoenen zijn per jaar 32.000 runderhuiden nodig. In Brazilië is dat aantal op een reguliere werkdag al voor de eerste koffiepauze bereikt. Ze slachten daar namelijk zo'n 130.000 koeien per dag, alleen al voor de barbecue. Die Brazilianen krijg je niet zo snel aan de tofu. En al die dode runderen ... het is zonde om daar geen schoenen van te maken.”

App met camera

De ecologische voetafdruk is dus lastig te meten. Maar het wordt nog ingewikkelder. Want om echt maatschappelijk verantwoord bezig te zijn, zal een producent ook kijken naar de omstandigheden waaronder zijn product wordt gemaakt. “Daarbij kun je denken aan de mate van diervriendelijkheid”, zegt Cremers. “Maar ook aan de arbeidsomstandigheden van mensen.” En dan moet je oppassen. Natuurlijk kun je bij de leverancier langsgaan, en de situatie ter plekke inspecteren. Maar wie garandeert je dat je getuige bent van de reële situatie? Misschien vindt de eigenlijke productie wel ergens anders plaats, waar de medewerkers in veel zwaardere omstandigheden werken en

de koeien minder humaan worden geslacht. Maar Cremers benadrukt: “Toch zijn er manieren om hier grip op te krijgen. Sommige producenten leveren je een app met een camera. Daarmee kun je 24 uur per dag bekijken hoe het er bij hen aan toegaat. Daarnaast hebben wij de afgelopen 25 jaar onze relaties opgebouwd en uitgediept en kunnen wij daarom spreken van een ‘familieband’. Deze relaties bouwen we natuurlijk op een belangrijk fundament: vertrouwen.”

Naar de hakkenbar

De voetafdruk van je veiligheidsschoenen. Om die geheel in beeld te krijgen, is het niet genoeg om alleen maar te kijken naar de productie en de recycling. Want wat gebeurt er met exemplaren die niet aan de eisen voldoen? “Normaal gesproken stuurt de gebruiker die terug naar de producent”, zegt Cremers. “Maar dat leidt tot veel vervoerskosten en extra belasting voor het milieu. Een veel makkelijker oplossing: vertel die gebruiker gewoon dat hij zijn schoenen kan laten repareren bij de dichtstbijzijnde hakkenbar. En dat hij de kosten kan declareren. Beter voor het milieu, beter voor die hakkenbar en ook nog eens veel gemakkelijker voor de werknemer.” «